

Přednáška - Suhotra Svámí

Bhagavad-gíta 5.3, Praha 5.5.1992

Téma: *Májavádíni*

*jñeyaḥ sa nitya-sannyāsī
yo na dveṣṭi na kāṅkṣati
nirdvandvo hi mahā-bāho
sukhaṁ bandhāt pramucyate*

Ó Arjuno, válečníku mocných paží! Každý, kdo k plodům svých činů nechová nenávist ani po nich netouží, je známý coby ten, kdo se vždy zříká. Taková osoba, nedotčená protiklady, snadno překonává hmotné otroctví a je naprosto osvobozená.

Význam: Ten, kdo si je plně vědom Kṛṣṇy, je vždy na úrovni zříkání se, protože necítí nenávist vůči výsledkům svých činů, ani po nich netouží. Taková zříkající se osoba, odevzdaná transcendentální láskyplné službě Pánu, má úplné poznání, jelikož zná své přirozené postavení ve vztahu s Kṛṣṇou. Dobře ví, že Kṛṣṇa je celek a ona je Jeho nedílnou částí. Toto poznání je dokonalé, protože je kvalitativně i kvantitativně správné. Pojetí totožnosti s Kṛṣṇou je nepřesné, jelikož část se nemůže rovnat celku. Poznání, že živá bytost je s Kṛṣṇou totožná kvalitou, ale liší se kvantitou, je naproti tomu správným transcendentálním poznáním, které osobu vede k tomu, že se cítí ve svém nitru naplněna a nemá nic, po čem by toužila nebo čeho by litovala. V její mysli neexistuje dvojnost, protože vše, co dělá, dělá pro Kṛṣṇu. Když je takto prostá pojetí protikladů, je osvobozená – dokonce i v tomto hmotném světě.

Suhotra Svámí: Jednou byl svatý člověk, který se snažil dostat do domu svého tchána. Protože byl slepý, tak se na cestě ztratil a slyšel pouze hlas nějakého pasáka krav, který poblíž v poli pásal své stádo. Proto se obrátil na toho pasáka krav a zavolal: „Hej, vy tam v tom poli, kudy vede cesta do dědiny, kde bydlí můj tchán? Mohl byste mě tam zavést?“ Pasák krav odpověděl, že nemůže, protože kdyby s ním šel, tak by se mu rozuteklo celé stádo, ale dal mu jednu krávu, která jej dovede přímo na místo, neboť jedno z jejích telat je přesně v domě dotyčného člověka, kterého hledá. Jestliže mu dá tu krávu, ta jej přirozeně dovede až tam, kde bydlí jeho tchán, resp. tele, které patří té krávě. Načež mu podal pasák krav ohon té krávy a řekl mu: „Drž se ocasu a bezpečně se dostaneš tam, kam máš jít.“ Ale kráva nebyla moc šťastná, když ji někdo držel za ocas. Rozeběhla se plnou rychlostí a tahala za sebou toho ubohého slepce. Naschvál běžela přes kamení, přes pole plné bodláků a

čas od času slepce svými zadními kopyty kopl do hlavy. Když konečně kráva dosáhla místa, kde chtěl slepec navštívit svého tchána, nezbyl na něm žádný oděv, byly to samé cáry. Celé jeho tělo bylo pořezané a zraněné. Všudy byly jizvy a rány. Když služebnictvo z domu vyšlo před dům a vidělo celou scénu, jak kráva táhne toho ubožáka, dospěli k závěru, že se jedná o zloděje krav. Služebnictvo vyšlo před dům a dotyčného ubohého slepce ještě navíc zmlátili. Nakonec na cestě ke svému tchánu skončil plný nářku, bědování a sténání.

Tato historka je možná trochu humorná, ale má filozofický základ. Poučení, které z ní vyplývá je, že nesmíme nikdy přijmout *gouru* jako *guru*. *Gouru* znamená v sanskrtu kráva. Když není někdo správně obeznámen se všemi *šástrami*, Bhagavad-gítou, ale místo toho spekuluje podle svých vlastních domněnek, této osobě se potom říká, že je *gouru* a ne *guru*. Toto označení *gouru*, kráva, se specificky vztahuje na *májavádíny*. Jsou to filozofové, kteří tvrdí, že vše je iluze. Výjimkou toho, kdo to tvrdí, protože on je Bůh. Protože on se sám zrealizoval. Když se ty sám zrealizuješ, tak se také staneš Bohem. Na stejné úrovni jako jsem já. Tato filozofie je velice rozšířená po celém světě a její duchovní centrum se nachází hlavně v Indii. V roce 1977 navštívil Šríla Prabhupáda Hršíkíš v severní Indii, který je centrem *májavádského* učení. V Hršíkěši se díval na všechny buvoly, kteří tam chodili po ulici a vzpomínal na historku s *gauru* a řekl, že v tomto městě Hršíkěši je každý *gauru* Bohem. Jestliže je doktrína jednotnosti, že všechno je jednota, Bůh je jednota, proč by neměli buvoli být také částí jednoty, tedy také Bohem. Májavádská filozofie je filozofická forma vzájemného oslavování. Je to nejzazší víra z egoismu. Protože každý si myslí, já jsem Bůh; ale také říkají, ty se také můžeš stát Bohem, ale pouze tehdy, když se mi odevzdáš.

Příběh: Byl jednou jeden strom, ve kterém bydlel duch. Jednoho dne tam přiletěla vrána, aby se najedla ovoce, které na stromě rostlo. Potom přišel ještě šakal a měl také chuť na ovoce. Šakal začal lichotit vráně: „Ó překrásné stvoření s lahodným, rajským hlasem. Ty jsi tak překrásné, rajské a dobročinné stvoření. Jsem si jist, že mi shodíš pár plodů.“ Vrána se tedy obrátila na šakala a řekla mu: „Ó ty, který jsi králem džungle, ty, před kterým utíkají všechny bytosti ze strachu. Samozřejmě, že ti dám trochu ovoce, neboť jsi hoden okusit tyto plody.“ Duch, který v ovocném stromu bydlel, to všechno slyšel a velice se rozzlobil. Vykřikl z vnitřku stromu: „Vy hlupáci, neumíte jíst nic jiného než odpadky, táhněte odtud. Ty stará vráno s chraplavým hlasem a ty starý zbabělý šakale, táhněte odtud.“ Májavádská filozofie je jako konverzace mezi vránou a šakalem. Ale mimo tyto scény vzájemného lichocení je Krišna, který je jako ten duch ve stromě, který tato zvířata vzal do své vlastní pozice. Krišna se zjevuje, říká v Bhagavad-gítě *dharmasya glánir*, tj. že když se lidé dostanou na úroveň, že se stále oslavují a lichotí si „ty jsi Bůh, ty jsi Bůh, ne ty jsi Bůh,“ Krišna říká: „Přicházím proto, abych tyto hlupáky nějakým způsobem z tohoto světa vyhnal.“

Například pan Rádhakrišna je známý filozof, kterého Šríla Prabhupáda znal a často si s ním psal. Napsal velice známý komentář k Bhagavad-gítě k danému verši, který říká, že Krišna praví: „Odevzdej se Mi.“ Rádhakrišnovy výklady jsou takové, že člověk by se neměl odevzdat Krišnovi osobně, ale spíše nezrozenému, které je uvnitř Krišny. Šríla Prabhupáda vysvětlil, že tímto výrokem Rádhakrišna sám svědčí o tom, že není monistickým filozofem, ale spíše dualistickým. Májavádíni říkají, že všechno je jedno, a tím se vydávají za monisty. Ale protože tento filozof poukázal na to, že existuje rozdíl mezi Krišnovým vnitřkem a vnějškem, tak se vlastně sám usvědčil, že není monistou, ale spíše dualistou. V tomto verši říká Krišna, že ten, který je realizovanou duší, je mimo veškerou dualitu. Zejména co se týče pojetí Nejvyšší Osobnosti Božství, musí být prost veškeré duality. Védy říkají, že není rozdíl mezi Bohem a Jeho osobní formou. Forma Boha je transcendentální. Je věčná, naplněná poznáním a plná blaženosti. Ten, kdo dal takový výklad, že se musíme odevzdat tomu, co je uvnitř Krišny, je na úrovni duality. V podstatě jen spekuluje, jeho jediné pojetí formy je hmotná forma.

Májavádí je ten, který považuje věci, které mají formu, za pouze takové, co může vnímat skrze své oči. Spekuluje, že to všechno je iluze. A pravda je někde neznámo kde – mimo. V některé bezejmenné, bezforemné, anonymní říši. Protože tato říše je bezforemná a bez jakýchkoliv forem, nemůže být také nějakým způsobem označena. Májavádí nemůže říct nic o Absolutní Pravdě. Není schopen mluvit o věcech, které jsou mimo. Mimo Krišnu. Co to je, to se nedá ani vyjádřit. O jaké poznání se zde jedná. Jak je možné, aby takováto osoba zprostředkovala něco, co podle něho ani nemá formu, ani není, ani nemá jméno, přičemž on sám má jméno a formu. Tato filosofie nemá nic společného s Védami. Védské poznání je založeno na *šabdě* – duchovním zvuku. Védy říkají, *dharma* neboli cesta védského poznání emanuje z úst Nejvyšší Osobnosti Božství. Šrí Krišna je transcendentální a proto je Jeho hlas také transcendentální. Slova, která vyslovuje, jsou také transcendentální. Je to vlastně prostřednictvím poslechu Jeho transcendentálních slov, jak můžeme dosáhnout jednotě, po které touží májavádíni. Když zpíváme a posloucháme Haré Krišna *mahá-mantru*, postupně realizujeme, že zvuk této *mahá-mantry* není nikterak rozdílný od Krišny. To je potvrzení výroku Véd, který říká, že je jenom Brahman a neexistuje nic mimo, je jenom původní jednota. To realizuje pouze ten, kdo poslouchá Šrí Krišnu, který tyto věci vyslovil na samém úsvitu stvoření. Májavádíni však tvrdí, že slova nemohou být nositelem pravdy. To proto, že znají pouze hmotná slova. Mají proto za to, že pravda je mimo veškerý zvuk, mimo veškeré jméno a formu. To ale nemá nic společného s filozofií Véd.

Prabhupáda říkal, že Krišna je velice význačná osobnost a slova, která vyslovil, která jsou zaznamenána v Bhagavad-gítě, jsou také velice známá, proslulá slova moudrosti. Májavádíni mají svou vlastní filozofii, ale snaží se tuto filozofii zamotat do učení Bhagavad-gíty. A tak nějakým

způsobem nechat lidi v iluzi, že vlastně Krišna osobně tato slova vyslovil. Prabhupáda říká, že to je jako člověk, který kouří marihuanu a aby ho policie nechytla, dá cigaretu s marihuanou do ruky nějakému sousedovi a kouří to skrze jeho ruku. Když přijde policie, zatknou souseda; řeknou, že tady kouří drogy, zkontrolují to a vidí, že má v ruce cigaretu s marihuanou a že smrdí a odsoudí nevinného člověka. V Bhagavad-gítě Krišna říká: „Já osobně jsem zdrojem všeho ostatního.“ Májavádíni tvrdí, že forma Krišny je nepravdivá. Krišna však v Bhagavad-gítě tvrdí, že Jeho forma je nejvyšší realita, protože z ní emanují veškeré ostatní formy. Jeho forma je navýsost skutečná. V Bhágavatamu je řečeno, že transcendentální forma Krišny je nejskutečnější, je dokonce natolik skutečná, že je skutečnější než forma duchovní bytosti. Májavádíni se stále pídí po realizaci vlastního já – *átman*. O tomto *átmanu* se říká, že je *višuddha* – nejčistší. *Átman* se také jmenuje *vidjana*, což znamená, že je naplněna vším poznáním. V Bhágavatamu je jedna sloka, která říká, že transcendentální forma Šrí Krišny je vlastně nejkonzentrovanejší podoba duchovního poznání. Prabhupáda říká, že forma je nejkonzentrovanejší forma duchovní duše. Májavádiové uznávají pouze jednu realitu – realitu *átman* – vlastního já. A tvrdí také, že Šrí Krišna v Bhágavatamu, *íšvara*, je *mája* – iluze. Bhágavádská filozofie tvrdí samozřejmě, že duše je skutečná, ale Nejvyšší Osobností Božství Bhagaván je nejskutečnější.

Když se Krišna zjeví a hraje si jako malé dítě, tak si hraje úplně nevinně, úplně nevědomě, jako by byl malé dítě v našich poměrech. Dokonce si hraje jako hloupé dítě, které jí hlínu. Matka Jašóda potom přijde za Krišnou a zeptá se ho, jestli zase jedl hlínu. Májavádíni soudí, jak tohle může být Bůh? Tak hloupý, jí nějakou hlínu, tedy špínu, a jeho matka musí přijít, aby ho nějakým způsobem ztrestala. Ale co vidí matka Jašóda, když se podívá Krišnovi do úst? Celý vesmír, všechny živé bytosti. Dokonce se sama vidí, jak se dívá do úst Krišny. To vše svědčí o skutečnosti, že Šrí Krišna je na neuvěřitelné úrovni existence. My si ji nedovedeme představit. Musíme mít tuto věc neustále na paměti, když čteme o zábavách Krišny. Ti, kdo čtou Krišna knížku, se mnohokrát ptají, jak je možné, že všichni příslušníci rodu Jádúvců mohli být početně miliony lidí, více než existuje dnes na této zemi a všichni tito lidé existovali na malém území v dnešní západní Indii. Bývalým členům Haré Krišna byla tato otázka osudná. Nebo když mluvíme o palácích, které byly ve Dvárace, tak je řečeno, že celkem tam bylo 16 108 paláců. A všechny tyto paláce byly v jedné čtvrti ve městě Dváraka. Úplné rozměry města Dváraky jsou dány jako 400 čtverečních metrů. Lidé často čtou tyto údaje a začnou žasnout: to snad není možné, to si protiřečí, to nemůže fungovat. To znamená, že tzv. velcí učenci védské moudrosti se nikdy nenaučili základním pojmům matematiky. Zde se však nejedná o matematické výpočty, zde se jedná o neuvěřitelnou moc Krišny. Z transcendentální formy Šrí Krišny emanují všechny vesmíry, praví Brahma Samhita. Ale současně tato stejná forma Góvindy je uvnitř každého atomu. Ve formě Krišny jsou všechny vesmíry a současně je tato stejná forma Krišny v každém atomu. Jak takto uvažujeme, budeme

trochu zmateni, protože si začneme myslet: vesmíry, které pocházejí z atomu, nebo atom z vesmíru? Jsme pomateni.

Jaká je však úroveň této reality, ve které jsou májavádinové takzvaně situováni? Šrí Kršna v této sloce popisuje své oddané a když člověk pochopí, jaká je povaha oddaných, tak teprve pochopí, současně v jaké iluzi se nachází májavádíni. V této sloce Šrí Kršna používá slov *nitja-sanjásín*, což znamená věčně odříkaví. Oddaní Pána jsou věčně odříkaví, protože si skutečně uvědomili, že všechno je Kršnova energie. Jsou si vědomi skutečnosti, že vše emanuje z Kršny. Kršna v Bhagavadgítě praví: „Tomu se říká *krišna sambandhya gjána* neboli věda o tom, jak je vše spojeno s Kršnou.“ Oddaný se jmenuje *nitja-sanjásín*, protože zná způsob, jak vše použít pro potěšení Kršny v Jeho službě. Je si 100% vědom toho, jestli používáme Kršnovu energii pro náš vlastní prospěch – pak jsme okamžitě pod vedením máji. Májavádíni to však nevědí. Odříkání májavádínů se také nazývá *phalgu-vairágja*, neboli odříkání, které je velmi vratké. Májavádíni se snaží odříkat, protože se předtím snažili si užívat, mít požitek z věcí, ale nějakým způsobem jim to nevyšlo.

Bajka: O lišce a hroznech. Tato historka původně pochází z Indie. Liška šla po cestě a viděla, jak z vinné révy visí krásné hrozny. Liška se tedy rozhodla, že hrozny té vinné révy ochutná. Skákala pořád do vzduchu, aby mohla hrozny nějak chňapnout tlamou. Když takto opakovaně skákala a nemohla jich dosáhnout, znechuceně odešla. Mávla packou a řekla: „Beztak jsou ty hrozny kyselé.“ To je způsob odříkání májavádínů. Snažili se mít požitek, ale neúspěšně. Proto se rozhodli říci: „Této *máji* se zřeknu.“ Takovému odříkání se říká *phalgu*, což znamená hodně vratké odříkání.

Historka: Popisuje *čaturmásju* vlka. Jedná se o historku o vlkovi, který během období dešťů žil na břehu řeky Gangy. Během té doby se svatí mužové, světci, podrobují odříkání *čaturmasja*. Vlk žil poblíž řeky Gangy. Při těch velkých povodních a monzunových deštích se celá Ganga rozplavila a vlk zůstal na takovém malém ostrůvku. Protože vlci nemají rádi vodu, řekl si dotyčný vlk, že když už je voda kolem celého jeho příbytku, tak si sedne a bude se 4 měsíce podrobovat odříkání *čaturmasja*. Trochu výše nad proudem se přišla napít vody ovečka. Sklouzla do vody a byla unášena vodou směrem kde bydlel vlk. Ten tam seděl a snažil se provozovat *tapasju*, sedíce velmi pevně na svém ostrůvku. Najednou viděl, jak k němu voda přináší tu ovečku, co spadla do vody a řekl si: „Á, konečně mám něco k jídlu.“ Vypravil se, aby tu ovečku nějak vytáhl z vody na souš. Ale proud byl moc silný, vše bylo vratké, vlk ji nemohl polapit, tak toho nechal. Když tedy voda ovečku odplavila, na které si chtěl vlk pochutnat, vrátil se vlk na svůj ostrůvek a řekl si: „Hm, to nevádí, tak zpět k *čaturmasje*.“

Kršna zde říká, že oddaní jsou oproštěni od veškeré závisti a veškerého chtíče. Prabhupáda zde překládá slovo *dvešti* jako nenávisť a

slovo *kankšati* znamená touhy. Jestliže se májavádíni chtějí osvobodit, tak skutečně nenávidí dualitu, chtějí se oprostít od veškeré duality. Odeberou se ze středu lidské společnosti do nějakého klidného a tichého místa – *ášramu* v lese. Avšak na tom osamoceném místě, kde se snaží věnovat se různým meditacím, se jejich srdce znovu naplní různými hmotnými přáními. A znovu začnou ulpívat na tom, aby se vrátili do lidské společnosti za účelem smyslového uspokojování. Ve jménu velikého titulu, které nosí velcí *guruové*, sestupují ze svých hor, ze svých *ášramů* a vydávají se do velkých měst, kde se potom nechají oslavovat lidmi, jako Džagat Guru Gosvámí. A protože jsou Boží, mohou dělat, co chtějí. Jedná se o jejich *lílu*. Někdy se stává, že tato *líla* je opravdu neuvěřitelná a extravagantní pro žáky těchto takzvaných guruů. Nedávno jsem v jednom časopise četl, že v Americe byl nějaký tibetský *guru*, který tam založil svou školu a jednoho krásného dne se jeho žáci a stoupenci rozhodli zahájit proti němu soudní stíhání. *Guru* byl totiž nakažen virem HIV a nutil své žáky a stoupence, aby s ním imitovali *rása-lílu*. A při těchto takzvaných *lílách* nakazil žáky a stoupence AIDS. Žáci se rozhodli, že to tak dál nemůže jít a zahájili trestní stíhání. Protože na sebe chtějí upoutat pozornost, snaží se májavádíni imitovat kvality, které zde Krišna popisuje svým oddaným.

V jedné *šástře*, která se jmenuje Satvata-tantra, mluví Šiva k Náradovi Munimu. Šiva řekl Náradovi: „Ó, velký mudrci, je nesmírně složité poznat opravdové činy a opravdovou podstatu činů velkých významných oddaných.“ Šiva řekl: „Pouze jiným vaišnavům je dáno pochopit činnost vaišnavů.“ Šiva vysvětluje Náradovi, že to je stejné jako s hadem. Jen had dovede pochopit způsob, jakým se hadi pohybují po zemi. Jestliže tento případ dáme do naší souvislosti, pak řekneme, že ti, kteří se snaží napodobit chování vaišnavů, jsou jako ti, kteří se snaží napodobit pohyb hada. Dovedete si představit, jak by to asi vypadalo, kdyby si někdo lehl na zem, dal paže k tělu a aniž by používal své nohy a paže se snažil pohybovat po svém bříše. Můžeme si být jisti, že by se nemohl ani pohnout. Tito imitátoři velkých transcendentalistů jsou právě jako takoví pošetilci. Mohou si lehnout na zem na svoje břicho, dokonce je i možné, že budou schopni pohybovat velice rychle jazykem, jako had. Mohou i napodobovat syčení hada, ale v podstatě se nikam nedostanou. Nemá to žádný smysl následovat takové lidi.

Otázka: Často mluvíme o tom, že naše společnost je impersonalistická. Kde můžeme vidět původní symptomy májavádské komunity?

Odpověď: Na tuto otázku lze odpovědět velice jednoduše. Májavádská filozofie tvrdí, že něco jako duchovní forma vůbec nemůže existovat a tudíž neexistují žádné duchovní smysly. V současnosti máme smysly. Co tedy budeme se smysly dělat? Z hlediska májavádské filozofie nemají smysly v duchovní realitě žádné uplatnění. Co tedy s těmito smysly děláme? Jenom jednu věc s nimi můžeme dělat, angažovat je ve smyslovém požitku. V májavádské filozofii smysly nemůžeme započítat.

Májavádští filosofové tedy musí uznat, že vše, co takzvaně dělají, jako četba svatých knih a nošení různých šafránových hábitů, je vlastně také jenom výrazem *máji*. V Kali-juze dovádějí tuto filozofii do své konečné extrémní formy. Májavádští filozofové jsou takoví zvrhlíci, že jdou do západního světa a začnou popíjet víno, jíst hovězí maso, kouřit různé tabáky a různé jiné věci a potom se ospravedlňují tím, že řeknou: „Co je na tom špatného, vždyť všechno je Brahman. Přece je všechno jenom sen, sen Brahmanů. Být vegetariánem, nebo jíst McDonaldivy hamburgery, jedná se přece o sen a ve snu je všechno jedno.“ Moderní společnost je založena na principu, že smysly nemají jiný účel, než abychom je uspokojovali. Materialisté v dnešním světě myslí, že mimo smyslový požitek neexistuje nic jiného. Májavádini mají v podstatě úplně stejnou filozofii. Jediný rozdíl je v tom, že májavádini tvrdí, že mají větší zájem o realizaci nicotna. Zatímco materialisté říkají, že jim nezáleží na tom nicotnu, nestarají se o to, jim jde pouze o realitu, smyslový požitek. A dnešní takzvaní moderní *guruové* v rámci hnutí *new age* dokonce tvrdí, že skrze smyslový požitek můžete realizovat nicotno.

Otázka: Někdy mám potíž v tom, že si připadám jako ten vlk. Co mám udělat, abych se dostal z této situace?

Odpověď: Jestliže jsi opravdu vlk, tak nemáš na vybranou, musíš se jako vlk chovat. Proto musíme změnit naše vědomí. Jestliže jsme ve vědomí vlka, jestliže je naše vědomí vlkovo vědomí, tak samozřejmě nemáme žádnou alternativu. Proto se musíme stát vědomými si Krišny. Můžeme se tedy sdružovat s oddanými Krišny a zaměstnávat své smysly vědomím Krišny. Ale především musíme zpívat a poslouchat *mahá-mantru* Haré Krišna, Haré Krišna, Krišna Krišna, Haré Haré, Haré Ráma, Haré Ráma, Ráma Ráma, Haré Haré. A to způsobí úplnou změnu v našem vědomí. Z vlka na oddaného Pána.

Otázka: V Bhagavad-gítě radí Krišna Ardžunovi, aby se odevzdal a poslouchal Nadduši? Jakým způsobem poznáme, že je to Nadduše. Jak jednat, veden Nadduši?

Odpověď: V *śástrách* je řečeno, že v začátečním stádiu není praktikant vůbec schopen vnímat *guru* v srdci? Proto ten stejný guru se zjeví jako *šikša*, což znamená *guru*, který nám dává pokyny. Duchovní mistr, *vaišnava guru*, je vnějším zprostředkovatelem Nadduše. To, co nejsme schopni slyšet z vlastního srdce, to slyšíme od něho. A když *guru* posloucháme, postupně se očišťujeme, potom budeme schopni slyšet *guru* v srdci – Nadduši.

Haré Krišna.